

Posudek oponenta na bakalářskou práci „Antické lékařství a současná alternativní medicína“, předloženou Petrou Zvířecí

Hned v úvodu hodnocení této práce je třeba poznamenat, že autorkou vybrané téma a především zvolený způsob jeho zpracování, nepatří na klasickou archeologii a vlastně nemůže být z jejích pozic hodnocena. Přesto se o stručné, spíše obecné, hodnocení pokusím.

Úvod práce nepřináší vymezení problému, položení otázek, přehled dosavadního bádání či důležité literatury. Je to spíše slohové cvičení na téma alternativní medicína. Následuje třicet stran věnovaných medicíně pravěku, oblastí Mezopotámie, Egypta, Řecka a Říma, jež jsou sestaveny ze tří zdrojů – přehledových popularizujících překladů o dějinách medicíny (Pollak 1973, Porter 2001, Duinová – Sutcliffová 1997). Chybí jediný letný pohled do odborné literatury a především do pramenů. Zdá se, že autorka nezná ani práci Evžena Strouhala a jeho publikace tomuto tématu (konkrétně medicíně starého Egypta) věnované. Vše je zde s přehledem podáváno jako daná pravda, řada tvrzení, bez diskuze, argumentů, uvedení primárních pramenů. Dojem bezmyšlenkovitého opisu umocňuje výčet egyptských bohů (str. 18), kde je namíchána řecká a egyptská podoba jejich jmen (pokud pojednává autorka starý nikoli helénistický či římský Egypt, bylo by jistě vhodnější podržet se egyptských forem). Pozoruhodný detail najdeme na straně 10, kde je antropologická analýza prohlašována za archeologickou.

Na dalších stránkách jsme seznamováni s homeopatií a jejími postupy a následně s léčivými rostlinami v antice (a dnes). Tato konkrétnější kapitola (2.2) na sedmi a půl stránkách postihuje poměrně podrobně několik vybraných bylin, je ovšem opět valnou měrou výtahem z dalšího populárního překladu (Rätsch 2001). K ilustracím viz níže. Zde by byla na místě pečlivější revize textu. Dočteme se například, že „řecká hrdina Achilles měl ošetřit Patrokla.....“ či „identifikace žebříčku...“ (str. 41).

Na stranách 44-47 se konečně setkáváme s Asklépiem a jeho svatyněmi, tedy s podtématem, jež by snad mohlo být jádrem obdobné práce skutečně na klasické archeologii řešené a řešitelné. Není ovšem jasné, proč je Asklépios popisován podle stejné medicínsko-historické příručky jako předchozí kapitoly (Pollak 1973) a není dán prostor například alespoň Kerényimu (Mytologie Řeků I., kapitola o Apollónovi).

Vyzdvihnout je potřeba poměrně obratné vyjadřování, styl je zřejmě nejsilnější stránkou práce. Z celého textu také zřetelně vysvítá osobní autorčino zaujetí pro problematiku.

Samostatný problém tvoří citace. Autorka sice v závorkách (hranatých a za tečkou !!) za odstavci uvádí jméno autora a rok vydání, takže zdroj známe, ve většině případů však neuvádí číslo stránky a dohledání citované pasáže tím značně komplikuje. Výjimku tvoří již zmiňovaná kapitola 2.2, kde stránky znenáhla uváděny jsou. Vyskytují se také citace v závorkách kombinované s poznámkami pod čarou (např. str. 14). Na str. 36 je citován překladatel Osbaldeston jako autor (možná jde o nějaký komentář překladu – nejasné).

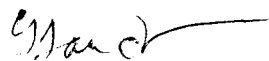
Seznam literatury je kuriozní sám o sobě. Přestože zahrnuje dvacet šest položek, ani jediná z nich není odbornou klasickou archeologickou publikací!!!

K obrazové příloze nelze než poznamenat, že zrnka máku či listy kopřivy opravdu není nutné čtenářům představovat. O vhodnosti zařazení obrázku mouchy tse tse netřeba ztrácet slov. Není jasné, podle jakého klíče autorka vybírala pojmy z textu, které bude či nebude ilustrovat.

Přistoupíme-li na nutnost zobrazit včelí vosk, marně pátráme po obrázku kadidla či alkoholu (str. 21). Zařazení několika málo ilustrací „k věci“ (reliéfy, sochy) je negativně poznamenáno tím, že pocházejí z oněch přehledových publikací o dějinách lékařství, nikoli ze snadno dostupné literatury klasicko archeologické (např. katalogy muzeí, ale i obecné příručky o sochařství).

Doporučoval bych autorce přepracování této práce s důrazem na archeologicky sledovatelné aspekty tématu (ať již ve smyslu přísně archeologickém či kunsthistorickém): nabízejí se četné chirurgické nástroje a lékařské pomůcky z archeologických nálezů, podrobněji lze popsat léčebné svatyně, využít případné ikonografické prameny atd. Mimochodem i na www stránkách, jež autorka jinde cituje, se základní informace o chirurgických nástrojích objevují (Greek and Roman Surgical Instruments, <http://www.indiana.edu/~ancmed/instr1.html>). Je však těžké si představit skloubení takto přepracované práce s homeopatií a moderním bylinkářstvím. Schopnosti pro napsání lepší - nebo spíše jiné - práce autorka nesporně má.

Autorka bohužel předloženou prací neprokazuje osvojení si znalostí z oboru klasické archeologie a metod, kterými tato věda disponuje. Už proto, opominu-li nedostatky formální a věcné, se mi práce nejeví jako vhodný podklad pro obhajobu a pro získání titulu bakalář *klasické archeologie*.

Ladislav Stančo
4.9.2008, Praha